

قاچاق و تخلفات گمرکی

کلمه قاچاق يك کلمه ترکی است و به معنای گریزانیدن می‌باشد و از مجموع قوانین و مقررات مربوط چنین استنباط می‌شود که قاچاق عبارت است از فرار دادن مال، خواه آن مال مربوط به درآمد دولت بوده و یا ورود و خروج، تولید و نقل و انتقال و خرید و فروش آن طبق قوانین و مقررات مربوط، ممنوع و غیرمجاز گردیده باشد.

• در اصطلاح گمرک و سایر دستگاه‌های وصولی دولت، منظور از قاچاق، گریزانیدن کالا از پرداخت مالیات و عوارض به دولت است و یا فرار دادن کالا از شمول مقررات دولتی و نقل و انتقال و خرید و فروش آن به طور غیرمجاز و ممنوع است.

• در ماده 29 قانون امور گمرکی چنین آمده است:

« موارد مشروحه زیر قاچاق محسوب می‌شود:»

1- وارد کردن کالا به کشور یا خارج کردن کالا از کشور به ترتیب غیرمجاز مگر آنکه کالای مزبور در موقع ورود یا صدور ممنوع یا غیر مجاز یا مجاز مشروط نبوده و از حق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض بخشوده باشد.

2- خارج نکردن وسائط نقلیه و یا کالایی که به عنوان ورود موقت یا ترانزیت خارجی وارد کشور شده به استناد اسناد خلاف واقع مبنی بر خروج وسائط نقلیه و کالا.

3- بیرون بردن کالای تجاری از گمرک بدون تسلیم اظهار نامه و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض خواه عمل در حین خروج از گمرک یا بعد از خروج کشف شود.

هرگاه خارج کننده غیر از صاحب مال یا نماینده قانونی او باشد گمرک عین کالا و در صورت نبودن کالا بهای آن را که از مرتکب گرفته می‌شود پس از دریافت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مقرر به صاحب کالا مسترد می‌دارد و مرتکب طبق مقررات کیفری تعقیب خواهد شد.

4- تعویض کالای ترانزیت خارجی یا برداشتن از آن.

5- اظهار کردن کالای ممنوع ورود یا غیر مجاز تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط با نام دیگر

6 – وجود کالای اظهار نشده ضمن کالای اظهار شده به استثناء مواردی که کالای مزبور از نوع مجاز بوده و مأخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن بیشتر از مأخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض کالای اظهار شده نباشد. کالای اظهار نشده ضمن کالای ترانزیتی اعم از این که کالای مزبور مجاز یا مشروط و یا ممنوع باشد مشمول این بند خواهد بود .

7 – خارج نکردن یا وارد نکردن کالایی که ورود یا صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط باشد ظرف مهلت مقرر از کشور یا به کشور که به عنوان ترانزیت خارجی یا ورود موقت یا کابوتاژ (Cabotage) یا خروج موقت یا مرجوعی اظهار شده باشد جز در مواردی که ثابت شود در عدم خروج یا ورود کالا سوء نیتی نبوده است.

8 – واگذاری کالای معاف مندرج در ماده 37 به هر عنوان برخلاف مقررات این قانون و یا بدون پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مربوط

9 – اظهار کردن کالای مجاز تحت عنوان کالای مجاز دیگری که حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن کمتر است با نام دیگر و با استفاده از اسناد خلاف واقع

10 - بیرون بردن کالا از گمرک با استفاده از شمول معافیت با تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد خلاف واقع

11 - اظهار خلاف راجع به کمیت و کیفیت کالای صادراتی به نحوی که منجر به خروج غیر قانونی ارز از کشور گردد.

ماده 102 - ابلاغ هر نوع صورتمجلس مبنی بر ضبط، توقیف کالا و کشف تخلف یا قاچاق به شخصی که به وکالت از طرف صاحب کالا اظهارنامه به گمرک تسلیم نموده و تنظیم صورتمجلس بر اثر رسیدگی به آن اظهارنامه صورت گرفته است به منزله ابلاغ آن به صاحب کالا محسوب می-گردد.

ماده 103- وسایل نقلیه آبی اعم از خالی یا حامل کالا که وارد آب‌های کشور می‌شود باید در اسکله‌های مجاز پهلو بگیرد یا در لنگر گاه‌های مجاز لنگر ببندد و قبل از انجام تشریفات گمرکی نباید کالایی را تخلیه یا بارگیری نماید یا از اسکله‌ها یا لنگرگاه‌ها خارج شود. هواپیمایی که وارد کشور می‌شود اعم از خالی یا حامل کالا باید در فرودگاه مجاز فرود آید و تشریفات گمرکی مقرر برای آن انجام شود. برای هواپیماهای خروجی و کالای آنها تشریفات گمرکی باید قبل از پرواز انجام گیرد. وسایل نقلیه زمینی اعم از خالی یا حامل کالا باید از راه‌های مجاز گمرکی وارد کشور شود و یکسره به اولین گمرک مرزی وارد و تشریفات گمرکی آن انجام گردد و همچنین از راه‌های مجاز گمرکی خارج شود.

تبصره 1- اسکله‌ها، لنگرگاه‌ها، فرودگاه‌ها، و راه‌های مجاز گمرکی برای ورود و خروج وسایل نقلیه و کالا و مسافر و هواپیماهای مشمول تشریفات گمرکی به پیشنهاد کارگروهی به مسئولیت وزارت کشور و با شرکت نمایندگان تام‌الاختیار گمرک ایران، وزارت خانه‌های امور خارجه، اطلاعات، راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، نیروی انتظامی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری تعیین می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره 2- پهلو گرفتن، لنگر انداختن، فرود آمدن و وارد شدن وسایل نقلیه و خارج شدن آنها بدون انجام تشریفات مربوطه از مسیر غیر مجاز جز در موارد قوه قهریه (فورس ماژور) که باید ثابت شود، در مورد وسایل نقلیه خالی مشمول پرداخت جریمه به مبلغ سیصد هزار (300.000) ریال تا سه میلیون (3.000.000) ریال به تشخیص رئیس گمرک مربوطه می‌شود. همچنین در مورد وسایل نقلیه حامل کالا طبق مقررات ماده (113) رفتار می‌گردد.

ماده 104 - هرگاه به همراه کالایی که با رعایت ماده (103) وارد گردیده است بسته یا بسته‌هایی مشاهده شود که در اظهارنامه اجمالی و فهرست کل بار یا بارنامه وسیله نقلیه، ذکر شده باشد و یا بسته یا بسته‌هایی در اظهارنامه اجمالی و فهرست کل بار یا بارنامه ذکر شود که به مرجع تحویل گیرنده، تحویل نگردیده باشد و برای توضیح علت اختلاف نیز ظرف سه ماه اسناد و مدارک مورد قبول گمرک از طرف شرکت حمل و نقل کالا ارائه نشود، حسب مورد به شرح زیر رفتار می‌گردد:

الف - در مورد اضافه تخلیه به ضبط بسته یا بسته های اضافی اکتفاء می‌گردد.

ب - در مورد کسر تخلیه به اخذ جریمه انتظامی مطابق ماده (110) این قانون اقدام می‌گردد.
(از 500000 ریال تا 1000000 ریال)

تبصره ۱- چنانچه ظرف مهلت مقرر با ارائه اسناد و مدارک مورد قبول گمرک، ثابت گردد که نسبت به اختلاف، سوء نیتی نبوده است، گمرک اجازه اصلاح اظهارنامه اجمالی را می‌دهد.

تبصره ۲- بسته‌های اضافی تحویلی به گمرک های مقصد عبور داخلی مشمول مقررات این ماده است.

تبصره ۳- میزان کسری اضافی غیر متعارف کالاهایی که بدون بسته بندی وارد می‌گردد نیز از نظر نحوه اقدام و اخذ جریمه مشمول مقررات این ماده می‌شود.

تبصره ۴- مسئول پرداخت جریمه‌های فوق در مورد شرکت‌های حمل و نقلی که در ایران نمایندگی دارند، نمایندگی‌های مزبور است و در مورد شرکت‌های حمل و نقلی که نمایندگی رسمی در ایران ندارند گمرک می‌تواند به منظور وصول جریمه‌های احتمالی از حامل کالا تضمین لازم را اخذ کند.

ماده ۱۰۵- هرگاه کالایی که ورود آن ممنوع است برای ورود قطعی با نام و مشخصات کامل و صحیح اظهار شود گمرک باید از ترخیص آن خودداری و به صاحب کالا یا نماینده قانونی وی به طور مکتوب اخطار کند که حداکثر ظرف سه ماه نسبت به عبور خارجی یا مرجوع کردن کالا با رعایت ضوابط اقدام نماید. در صورت عدم اقدام ظرف مدت مزبور، گمرک کالا را ضبط و مراتب را به صاحب آن یا نماینده او ابلاغ می‌نماید. صاحب کالا حق دارد از تاریخ ابلاغ ضبط تا دو ماه اعتراض خود را به دادگاه صالحه تسلیم نماید و مراتب را حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ مراجعه به دادگاه صالحه به گمرک مربوطه اعلام کند. در غیر این صورت کالا به ضبط قطعی دولت درمی‌آید.

تبصره ۱- کالایی که وارد کردن آن جرم شناخته می‌شود از شمول این ماده مستثنی است و طبق قوانین و مقررات مربوط به آن عمل می‌شود.

تبصره ۲- در مواردی که صاحب کالا به تشخیص گمرک معترض باشد و پرونده به واحدهای ستادی و مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی احاله شود رسیدگی به آن خارج از نوبت انجام می‌گیرد. تاریخ ابلاغ نظر نهایی گمرک، مبدأ سه ماه مذکور است.

تبصره ۳- اگر صاحب کالا یا نماینده قانونی او به طور مکتوب عدم موافقت خود را از عبور خارجی یا مرجوع کردن کالا قبل از سه ماه مذکور اعلام نماید گمرک بلافاصله به ضبط کالا اقدام می‌کند.

ماده 106- در مورد کالاي موضوع ماده (105) که به جاي کالاي مجاز و بدون استفاده از اسناد خلاف واقع از گمرک ترخیص شده و از تاريخ ترخیص آن بيش از چهار ماه نگذشته است به شرح زیر رفتار مي‌شود:

الف- در صورتي که تمام يا قسمتي از کالاي ترخیص شده در اختيار صاحب کالا باشد کالا فوري توقیف و پس از ردّ حقوق ورودی دریافتی طبق مقررات ماده (105) این قانون رفتار مي‌شود.

ب- در صورتي که تمام يا قسمتي از کالاي ترخیص شده در اختيار صاحب کالا نباشد و معلوم گردد که در زمان ترخیص، حقوق ورودی بیشتری به آن تعلق مي‌گرفته است، مابه التفاوت حقوق ورودی مقدار به دست نیامده دریافت مي‌شود.

ماده 107- هر گاه ضمن رسیدگی به اظهارنامه يا بازرسی کالاي صادراتي معلوم شود وجوهي کمتر از میزان مقرر، اظهار يا تودیع گردیده است علاوه بر اخذ مابه التفاوت به تشخیص رئیس گمرک جریمه اي از پنج درصد (5%) تا پنجاه درصد (50%) مابه التفاوت مذکور دریافت مي‌شود.

تبصره - هرگاه در اظهارنامه صادراتي بيش از ده درصد (10%) کمتر يا بيشتر ارزش کالا غير واقعي اظهار گردد تا تسهیلات و مزایای غير قانونی برای صاحب کالا ایجاد نماید جریمه اي بين ده درصد (10%) تا صد درصد (100%) ما به التفاوت ارزش، اخذ مي‌شود.

ماده 108- غير از مصادیقي که در این قانون به عنوان قاچاق ذکر شده است کشف هر نوع مغایرت بعد از اظهار و قبل از ترخیص کالاي ورودی که موجب زیان مالی دولت گردد و مستلزم اخذ تفاوت وجوه متعلقه باشد علاوه بر اخذ مابه التفاوت، با توجه به اوضاع و احوال به تشخیص رئیس گمرک جریمه‌اي از ده درصد (10%) تا صد درصد (100%) مابه التفاوت، دریافت مي‌شود.

تبصره 1- در صورتي که کشف مغایرت منجر به اخذ مابه التفاوت حقوق ورودی به ميزانی بيش از پنجاه درصد (50%) حقوق ورودی کالاي اظهار شده باشد علاوه بر اخذ مابه التفاوت حداقل جریمه مأخوذه نباید کمتر از پنجاه درصد (50%) مابه التفاوت باشد.

تبصره 2- در مواردی که مقصد نهایی بارنامه بعد از گمرک مرز ورودی باشد و اظهارنامه عبوری بر اساس مندرجات اسناد، تنظیم و تسلیم گمرک شده باشد در صورتي که در اثر ارزیابی مغایرتي در نوع و میزان کالا کشف شود و اسناد مورد قبول گمرک طی سه ماه ارائه نگردد، کالاي مغایر و مازاد توسط دولت ضبط مي‌گردد.

تبصره 3- جرائم مربوط به اظهار مغایر به استثناء تبصره (2) این ماده درمورد کالاي عبور خارجی و مرجوعي و عبور داخلی توسط شرکت حمل و نقل به صورت تضمین اخذ مي‌شود تا در صورت عدم خروج کالا يا عدم تحویل کالا به گمرک مقصد در مهلت مقرر علاوه بر اجرای مقررات مربوطه به درآمد قطعی واریز گردد.

ماده 109- وسایل نقلیه و کالاهایی که به صورت عبوری، ورود موقت، ورود موقت برای پردازش یا مرجوعی وارد کشور می‌گردد و وسایل نقلیه‌ای که به استناد جواز عبور بین‌المللی وارد کشور می‌شود چنانچه در مهلت مقرر برای خروج از کشور یا تحویل به گمرک به غیر از موارد قوه قهریه (قوه قهریه) مراجعه ننماید به تشخیص رئیس گمرک به ازای هر روز تأخیر مشمول جریمه‌ای از دویست هزار (200.000) ریال تا یک میلیون (1.000.000) ریال می‌شود.

ماده 110- هر گاه در اظهارنامه‌هایی که برای ترخیص کالا تسلیم گمرک می‌شود مشخصات کالا بر خلاف واقع اظهار شده باشد ولی این خلاف اظهار متضمن زیان مالی دولت نشود و کشف آن مستلزم اخذ تفاوت نباشد با اجازه کتبی رئیس گمرک محل، جریمه‌ای که حداقل آن پانصد هزار ریال (500000) ریال و حد اکثر آن یک میلیون ریال (1000000) ریال است و با اجازه کتبی رئیس گمرک محل، اظهارنامه تسلیمی اصلاح می‌شود.

تبصره- در مواردی که اظهار خلاف از مصادیق تخلفات و قاچاق موضوع این قانون نباشد ولی کالا ممنوع الورد باشد گمرک در این موارد وفق مقررات ماده (105) این قانون اقدام می‌نماید و علاوه بر آن، جریمه موضوع این ماده نیز اخذ می‌گردد.

ماده 111- مرتکبین تخلف از مقررات گمرکی که جریمه از آنها مطالبه می‌شود هر گاه نسبت به اصل جریمه یا میزان آن که توسط رئیس گمرک محل تعیین می‌گردد اعتراض داشته باشند می‌توانند قبل از ترخیص یا پس از تودیع یا تأمین آن در گمرک محل، اعتراض خود را با دلایل و مدارک به منظور ارجاع به مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی به گمرک مربوطه تسلیم نمایند.

تبصره - در تمام مواردی که توسط رؤسای گمرک، جریمه‌ای برای تخلفات گمرکی تعیین می‌گردد جریمه باید با توجه به نوع و تکرار و تعدد تخلف، سابقه و وضعیت متخلف، حجم و ارزش کالا، شرایط مکان و زمان، تعیین و به وضوح و به طور کامل در صورت‌مجلس تخلف قید و امضاء شود و یک نسخه از آن به گمرک ایران ارسال گردد و در مقابل وصول جریمه بلافاصله رسید رسمی صادر و به پرداخت کننده تسلیم شود.

ماده 112- اشتغال کارکنان گمرک به امر بازرگانی خارجی یا کارگزاری گمرکی و هر نوع حرفه دیگر که با تشریفات گمرکی مرتبط باشد ممنوع است. متخلفین با حکم مراجع رسیدگی به تخلفات اداری، به اخراج از خدمت در گمرک محکوم می‌شوند.

ماده 113- موارد زیر قاچاق گمرکی محسوب می‌شود:

الف - کالایی که از مسیر غیر مجاز یا بدون انجام تشریفات گمرکی به قلمرو گمرکی وارد یا از آن خارج گردد. همچنین کالاهایی که بدون انجام تشریفات گمرکی یا از مسیرهای غیر مجاز وارد کشور شود و در داخل کشور کشف گردد.

ب - خارج نکردن وسایل نقلیه و یا کالای ورود موقت، ورود موقت برای پردازش، عبور خارجی و مرجوعی ظرف مهلت مقرر از قلمرو گمرکی و عدم تحویل کالای عبور داخلی شخصی ظرف مهلت مقرر جز در مواردی که عدم خروج یا عدم تحویل به گمرک و یا ترخیص قطعی، عمده نباشد.

تبصره- ارائه اسناد خلاف واقع که دلالت بر خروج وسایل نقلیه و کالا از قلمرو گمرکی و یا تحویل آنها به گمرک داشته باشند نیز مشمول مقررات این بند است.

پ - بیرون بردن کالای تجاری از اماکن گمرکی بدون اظهار یا بدون پرداخت یا تأمین حقوق ورودی، خواه عمل در حین خروج از اماکن گمرکی یا بعد از خروج کشف شود. هرگاه خارج کننده غیر از صاحب مال یا نماینده قانونی او باشد گمرک عین کالا و در صورت نبودن کالا بهای آن را که از مرتکب می‌گیرد و پس از دریافت وجوه گمرکی مقرر، به صاحب کالا مسترد می‌دارد و مرتکب طبق مقررات کیفری تعقیب می‌شود.

ت - کالای عبور خارجی، تعویض و یا قسمتی از آن برداشته شود.

ث - کالایی که ورود یا صدور آن ممنوع است تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط و با نام دیگر اظهار شود. کالای عبوری مشمول تبصره (2) ماده (108) این قانون می‌شود.

ج - وجود کالای اضافی همراه کالای اظهار شده که در اسناد تسلیمی به گمرک ذکر از آن نشده است، مشروط بر اینکه کالای اضافی از نوع کالای اظهار شده نباشد. کالای اضافی موضوع ماده (54) این قانون از شمول این بند مستثنی است.

چ - وسایل نقلیه و کالایی که صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط است و به عنوان خروج موقت یا کران بری (کابوتاژ) اظهار شده باشد و ظرف مهلت مقرر به قلمرو گمرکی وارد نگردد. موارد قوه قهریه و مواردی که عدم ورود کالا عمده نیست از این حکم مستثنی است.

ح - کالای مجاز یا مجاز مشروط که تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط دیگری که جمع حقوق ورودی آن کمتر است با نام دیگر و با استفاده از اسناد خلاف واقع اظهار شود. کالای عبوری مشمول تبصره (1) ماده (108) این قانون است. منظور از اسناد خلاف واقع اسنادی است که در آن خصوصیات کالایی ذکر شده باشد که با جنس و خصوصیات کالای اظهار شده تطبیق ننماید و یا جعلی باشد.

(به نظر میرسد تبصره 2 باشد که اشتباهاً تبصره 1 درج گردیده است.)

خ - کالا با استفاده از شمول معافیت با تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد غیر واقعی و یا با ارائه مجوزهای جعلی به گمرک اظهار شود.

د - كالاي جايجزين شده ممنوع الصدور يا مشروط يا داراي ارزش كمترى كه با كالاي صادراتي كه براي آن پروانه صادر گرديده است تعويض شود.

ذ - كالاي مورد معافيتي كه بدون رعايت مقررات ماده (120) اين قانون به ديگرى منتقل مي شود.

ماده 114- بنا به پيشنهاد گمرک ايران، اشخاصي كه کارت بازرگاني دارند چنانچه مرتكب قاچاق کالا شوند، کارت بازرگاني آنها پس از رسيدگي به موضوع در كميسيوني مركب از نمايندگان وزارت صنعت، معدن و تجارت، اتاق بازرگاني و صنايع و معادن ايران و گمرک ايران به طور موقت توقيف يا به طور دائم ابطال مي گردد.

تبصره - ابطال کارت بازرگاني مانع از ترخيص كالايي كه طبق مقررات قبل از محروميت براي آن گشايش اعتبار شده يا حمل آن آغاز گرديده است، نمي شود.

ماده 116- هرگونه حك و اصلاح در صورتمجلس كشف و ضبط، حذف يا الحاق نام شخص يا اشخاص ديگرى در آن به عنوان عوامل كشف و تغيير دادن در مندرجات آن ممنوع است و مرتكب در صورت وجود عمد به عنوان جعل و تزوير در اسناد دولتي در مراجع قضايي مورد تعقيب قرار خواهد گرفت. هرگاه جعل و تزوير مزبور متضمن جرم ديگرى نيز باشد مرتكب براي آن جرم نيز طبق مقررات وقوانين مربوط مورد تعقيب واقع مي شود.

ماده 117- اسناد مثبت به گمركي كه در موارد احتمالي قاچاق مي توان به آن استناد نمود عبارت از اصل اسناد زير است:

الف) پروانه ورود گمركي

ب) پته گمركي

پ) قبض سپرده موجب ترخيص کالا

ت) قبض خريد كالاي متروكه، ضبطي و بلاصاحب

ث) پروانه عبور

ج) پروانه مرجوعي

چ) پروانه ورود موقت

ح) پروانه ورود موقت برای پردازش

خ) پته عبور

د) پروانه کران بری (کابوتاژ)

ذ) پروانه صادراتی

ر) پروانه صدور موقت

ز) کارت مسافری صادره از مناطق آزاد تجاری و صنعتی

ژ) کارت هوشمند تکمیل و تأیید شده توسط گمرک

تبصره- مشخصات مذکور در این اسناد باید با مشخصات کالا تطبیق نماید و فاصله بین تاریخ صدور سند و تاریخ کشف کالا باتوجه به نوع کالا و نحوه مصرف آن متناسب باشد.

تبصره 2- پهلو گرفتن، لنگر انداختن، فرود آمدن و وارد شدن وسایل نقلیه و خارج شدن آنها بدون انجام تشریفات مربوطه از مسیر غیر مجاز جز در موارد قوه قهریه (فورس ماژور) که باید ثابت شود، در مورد وسایل نقلیه خالی مشمول پرداخت جریمه به مبلغ سیصد هزار (300.000) ریال تا سه میلیون (3.000.000) ریال به تشخیص رئیس گمرک مربوطه می شود. همچنین در مورد وسایل نقلیه حامل کالا طبق مقررات ماده (113) رفتار می گردد.

ماده 118- مقررات کشف، تحویل، تهیه صورتمجلس قاچاق، توقیف کالا و متهم، مخبر، کاشف، میزان جریمه ها، نحوه وصول، فروش و تقسیم حاصل فروش و جریمه های آن، نحوه ارجاع پرونده به مراجع صالحه و سایر موارد پیش بینی نشده در این فصل تابع قوانین مربوط به قاچاق است.